

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

13. november 1990*

Direktiiv 68/151/EMÜ – Artikkel 11 – Siseriikliku seaduse järjepidev tõlgendamine

[...]

Kohtuasjas C-106/89,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 1 de Oviedo (Hispaania Esimese Astme Kohus) eelotsusetaotlus nimetatud kohtus pooleliolevas menetluses järgmiste poolte vahel:

Marleasing SA

ja

La Comercial Internacional de Alimentación SA,

eelotsuse tegemiseks selle kohta, kuidas tõlgendada 9. märtsi 1968. aasta esimese nõukogu direktiivi 68/151/EMÜ, tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute kaitseks EMÜ asutamislepingu artikli 58 teises lõigus täheldatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärseteks, (EÜT L 65, lk 8), artiklit 11,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: president G. F. Mancini, kohtunikud T.F. O' Higgins, M. Díez de Velasco, C. N. Kakouris ja P. J. G. Kapteyn,

kohtujurist: W. van Gerven,

kohtusekretär: vanemametnik H. A. Rühl,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Marleasing SA, esindaja: José Ramón Rerrero, Oviedo,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: komisjoni õigusnõunik Antonio Caeiro ja selle õigustalituse liige Daniel Calleja,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

kuulanud ära suuliseks menetluseks koostatud ettekande,

kuulanud 6. juuni 1990. aasta kohtuistungil ära poolte kohtukõned,

kuulanud 12. juuli 1990. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

Põhjendused

1. Oma 13. märtsi 1989. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 3. aprillil 1989, saatis Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 1 de Oviedo EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule küsimuse eelotsuse saamiseks nõukogu 9. märtsi 1968. aasta direktiivi 68/151/, tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute kaitseks EMÜ asutamislepingu artikli 58 teises lõigus täheldatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärseteks, artikli 11 tõlgendamise kohta.

2. Need küsimused tekkisid seoses kohtuvaidlusega põhikohtuasja hageja Marleasing SA ja rea kostjate, sealhulgas La Comercial Internacional de Alimentación SA (edaspidi "La Comercial"), vahel. Viimase asutasid avaliku äriühinguna kolm isikut, sealhulgas Barviesa SA, mis eraldas selleks oma varad.

3. Eelotsusetaotlust käsitlevast otsusest nähtub, et Marleasingu põhiväide, mis põhineb Hispaania tsiviilkoodeksi artiklidel 1261 ja 1275, mille kohaselt lepingud, mis on sõlmitud ilma põhjuseta või mille põhjus on ebaseaduslik, ei oma juriidilist jõudu, on, et La Comerciali loomise asutamisleping on tühine seetõttu, et ettevõtte loomiseks puudus põhjus; tegemist oli teeseldud tehinguga ja see teostati eesmärgiga petta Barviesa SA kui kostja ettevõtte kaasasutaja võlausaldajaid. La Comercial väitis, et hagi tuleks tühistada tervikuna põhjusel, et direktiivi 68/151 artiklis 11 toodud loetelu, kus on ammendavalt loetletud põhjused, mille puhul võib äriühingu tühisust välja kuulutada, ei hõlma põhjuse puudumist.

4. Siseriiklik kohus leidis, et kooskõlas akti Hispaania ja Portugali Vabariigi Euroopa Ühendusega ühinemise tingimuste kohta (EÜT 1985, L 302, lk 23) artikliga 395 oli Hispaania Kuningriik kohustatud kohaldama direktiivi alates liitumiskuupäevast, kuid seda ei olnud tehtud ka eelotsusetaotluse kuupäevaks. Leides, et vaidluses tõusetus probleem

ühenduse õiguse tõlgendamise kohta, esitas siseriiklik kohus Euroopa Kohtule seetõttu järgmise küsimuse:

"Kas nõukogu 9. märtsi 1968. aasta direktiivi 68/151/EMÜ artiklit 11, mida ei ole siseriiklikult kohaldatud, saab vahetult kohaldada nii, et sellega keelatakse avaliku äriühingu tühisuse väljakuulutamise mingil muul põhjusel kui nimetatud artiklis loetletud põhjusel?"

5. Täpsemad andmed kohtuasja faktiliste asjaolude, menetluse käigu ning poolte väidete ja argumentide kohta on esitatud suuliseks menetluseks koostatud ettekandes ning käesolevas otsuses käsitletakse neid niivõrd, kui see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste selgitamiseks.

6. Seoses küsimusega, kas üksikisik võib direktiivile toetudes jätta siseriikliku õiguse kohaldamata, tuleb märkida, et nagu Euroopa Kohus on korduvalt rõhutanud, ei või direktiiv iseenesest asetada üksikisikule kohustusi, ja selle tagajärjel ei saa direktiivi sätet sellisena kasutada isiku vastu (otsus kohtuasjas 152/84 *Marshall v. Southampton ja South-West Hampshire Area Health Authority* (1986) EKL 723).

7. Samas ilmneb Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest, et siseriiklik kohus soovib põhimõtteliselt teada saada, kas direktiivi 68/151 mõjualasse jäävat kohtuasja menetlev siseriiklik kohus peab tõlgendama siseriiklikku õigust antud direktiivi sõnastuse ja eesmärgi valguses, et välistada avaliku äriühingu kuulutamise tühisuseks mingil muul kui direktiivi artiklis 11 loetletud põhjusel.

8. Sellele küsimusele vastamiseks peab märkima, et nagu Euroopa Kohus oma otsuses kohtuasjas 14/83 *Von Colson and Kamann v. Land Nordrhein-Westfalen* (1984) EKL 1891, 26. punkt, rõhutas, on liikmesriigid direktiivist tulenevalt kohustatud saavutama direktiiviga soovitud tulemuse ja rakendama vastavalt asutamislepingu artiklile 5 kõiki asjassepuutuvaid üld- või erimeetmeid tagamaks, et sellise kohustuse täitmine on siduv kõikide liikmesriikide riigiasutuste, sealhulgas kohtute, suhtes nende pädevuses olevates küsimustes. Sellest tuleneb, et kohaldades siseriiklikke õigusakte, mis võeti vastu enne või pärast direktiivi, on siseriiklik kohus, kellelt tõlgendust palutakse, kohustatud seda tegema niivõrd, kuivõrd see on direktiivi sõnastuse ja eesmärgi valguses võimalik, et saavutada viimase poolt seatud eesmärk, ja seetõttu on see kooskõlas asutamislepingu artikli 189 kolmanda lõiguga.

9. Sellest tuleneb, et nõue, et siseriiklikku õigust peab tõlgendama kooskõlas direktiivi 68/151 artikliga 11, välistab avalike äriühingutega seotud siseriiklike seaduste sätete tõlgendamise sellisel viisil, et avaliku äriühingu tühisust saab välja kuulutada mingil muul põhjusel kui nendel, mis on ammendavalt loetletud antud direktiivi artiklis 11.

10. Selles osas, mis käsitleb direktiivi artikli 11 ja eriti artikli 11 lõike 2 punkti b tõlgendamist, tuleb märkida, et see säte keelab liikmesriikide seadustel ette näha äriühingute tühisuse juriidilist väljakuulutamist muudel põhjustel kui need, mis on ammendavalt loetletud direktiivis, sealhulgas põhjusel, et äriühingu toimingud on ebaseaduslikud või vastuolus avaliku korraga.

11. Vastavalt komisjoni seisukohale tuleb väljendit „äriühingu toimingud” tõlgendada nii, et see viitab ainult äriühingu toimingutele, mida on kirjeldatud äriühingu asutamisdokumentis või põhikirjas. Komisjoni arvates tuleneb sellest, et äriühingut ei saa kuulutada tühiseks tegevuse põhjal, mida ta tegelikult teostab, näiteks pettes asutajate võlausaldajaid.

12. Seda väidet tuleb selgitada. Nagu ilmneb direktiivi 68/151 preambulist, on selle eesmärk vähendada juhtumeid, mil tühisus võib tekkida ja tühisuse väljakuulutamise otsuse tagasiulatuvust „tagamaks äriühingu ja kolmandate isikute, samuti äriühingute liikmete vahelise suhete õiguskindlus” (kuues põhjendus). Lisaks sellele tuleb kolmandate isikute kaitse „tagada normidega, millega on maksimaalselt piiratud äriühingu nimel võetud kohustuste kehtetuse alused.” Sellest tuleneb, et iga direktiivi artiklis 11 toodud tühisuse alust tuleb tõlgendada rangelt. Nendel asjaoludel tuleb sõnu „äriühingu toimingud” mõista kui viidet äriühingu toimingutele nii, nagu neid on kirjeldatud asutamisdokumentides ja põhikirjas.

13. Seetõttu peab vastus esitatud küsimusele olema selline, et siseriiklik kohus, kes menetleb kohtuasja, mis kuulub direktiivi 68/151 mõjualasse, peab siseriiklikku õigust tõlgendama selle direktiivi sõnastuse ja eesmärgi valgusel, vältimaks avaliku äriühingu tühiseks kuulutamist mingil muudel kui direktiivi artiklis 11 toodud alustel.

Kohtukulud

14. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

vastuseks Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nro 1 de Oviedo 13. märtsi 1989. aasta otsusega esitatud küsimusele otsustab:

Siseriiklik kohus, kes menetleb juhtumit, mis oma mõjualalt kuulub 9. märtsi 1968. aasta esimese nõukogu direktiivi 68/151/EMÜ, tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute kaitseks EMÜ asutamislepingu artikli 58 teises lõigus täheldatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärseteks, alla, peab tõlgendama siseriiklikku õigust selle direktiivi sõnastuse ja eesmärgi valguses, et välistada avaliku äriühingu tühiseks kuulamine mingitel muudel kui direktiivi artiklis 11 toodud alustel.

Mancini

O'Higgins

Diez de Velasco

Kakouris

Kapteyn

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 13. novembril 1990 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President (kuues koda)

J.-G. Giraud

G. F. Mancini